

ea și el

Iubiri de altădată

ELLE ET LUI
George Sand

EA ȘI EL
George Sand
Copyright © 2013 Editura **ALLFA**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SAND, GEORGE

Ea și el / George Sand; trad.: Liliana Urian. –
București: ALLFA, 2013
ISBN 978-973-724-499-4

I. Urian, Liliana (trad.)

821.133.1-31=135.1

Toate drepturile rezervate Editurii **ALLFA**.
Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată
fără permisiunea scrisă a Editurii **ALLFA**.
Drepturile de distribuție în străinătate aparțin în exclusivitate editurii.
All rights reserved. The distribution of this book outside
Romania, without the written permission of **ALLFA**,
is strictly prohibited.
Copyright © 2013 by **ALLFA**.

Editura **ALLFA**: Bd. Constructorilor nr. 20A, et. 3,
sector 6, cod 060512 – București
Tel.: 021 402 26 00
Fax: 021 402 26 10
Distribuție: Tel.: 021 402 26 30; 021 402 26 33
Comenzi: comenzi@all.ro
www.all.ro

Redactare: Crenguța Năpristoc
Tehnoredactare: Liviu Stoica
Corectură: Iuliana Dumitru
Design copertă: Alexandru Novac

george sand

George Sand (pseudonimul lui Armandine Aurore Lucille Dupin, baroană de Dudevant) s-a născut în 1804 la Paris. A fost crescută de bunica ei, la Nohant, copilăria petrecută la țară fiind marcată de dragostea pentru natură, care se va regăsi mai târziu în scrierile sale. În 1817 a fost trimisă la o mănăstire din Paris, iar în 1821, după moartea bunicii sale, s-a măritat cu baronul Casimir Dudevant. În 1831 a divorțat și și-a făcut debutul publicistic în ziarul *Le Figaro*. A cunoscut faima literară odată cu apariția romanului *Indiana* (1832). Printre romanele ei se numără: *Valentine* (1832), *Lélia* (1833), *Mauprat* (1837), *Les sept Cordes de la lyre* (1840), *La Mare au diable*, *François le Champi* (1848) și *La Petite Fadette* (1849). George Sand s-a stins din viață în 1876, la Nohant.

george sand

ea și el

Traducere din limba franceză și note de
Liliana Urian

EDITURA ALLFA

Domnișoarei Jacques

Draga mea Thérèse, fiindcă-mi permiți să-ți spun pe numele mic, îți dau o veste importantă din lumea artelor, le monde des arts, cum zice prietenul nostru Bernard. Ia te uită, rimează! Dar ceea ce-o să-ți povestesc n-are nici rimă, nici noimă.

Închipuie-ți că ieri, când m-am întors acasă, după ce te-am plictisit cu vizita mea, am găsit un milord englez... Mă rog, poate că nu era chiar un milord, dar sigur era englez, fiindcă mi-a zis în limba lui:

- Sunteți pictor?
- Yes, milord.
- Puteți face chipul cuiva?
- Yes, milord.
- Și mâinile?
- Yes, milord, și picioarele.
- Bine?
- Foarte bine!
- Oh, sunt sigur! Atunci, vreți să-mi faceți portretul?
- Al dumneavoastră?
- De ce nu?

A zis „De ce nu?” cu atâta bonomie, încât am încetat să-l iau drept un imbecil, cu atât mai mult cu cât acest fiu al Albionului e un bărbat foarte arătos. E capul lui Antinous¹ pe

---

¹ Iubit al împăratului Hadrian al cărui chip a fost immortalizat în numeroase sculpturi ca întruchipare a frumuseții ideale.

umerii lui... pe umerii unui englez; e chipul unui grec din cea mai înfloritoare epocă pe bustul cam ciudat îmbrăcat și cu cravată al unui specimen al modei britanice.

— Pe legea mea! i-am zis. Sunteți un model frumos, cu siguranță, și mi-ar plăcea să fac un studiu după dumneavoastră, pentru mine; dar nu vă pot face portretul.

— Și de ce nu?

— Pentru că nu sunt pictor de portrete.

— Oh!... Dar ce, în Franța plătiți vreo patentă pentru cutare sau cutare specialitate din domeniul artelor?

— Nu, dar publicul nu ne permite să facem de toate. El vrea să știe la ce să se aștepte de la noi, mai ales când suntem tineri. Și dacă eu, cel care vă vorbesc și care sunt foarte tânăr, aș avea ghinionul să vă fac un portret bun, mi-ar fi foarte greu să mă impun la viitoarea mea expoziție cu altceva în afară de portrete. La fel, dacă nu v-aș face decât un portret mediocru, s-ar decreta că n-am calitățile necesare și că am fost un în-gâmfat riscând așa ceva.

I-am mai înșirat englezului meu multe alte baliverne, de care te scutesc și care l-au făcut să caște ochii mari; după care a început să râdă și am văzut clar că motivele mele îi inspi-rau un profund dispreț pentru Franța, dacă nu cumva chiar pentru umilul dumitale servitor.

— Să vorbim pe șleau! îmi zice el. Nu vă place portretul.

— Cum?! Drept ce amator mă luați? Spuneți mai degrabă că nu-ndrăznesc încă să fac portret și că n-aș putea să-l fac de vreme ce, una din două: ori este o specialitate care le exclude pe celelalte, ori este perfecțiunea întruchipată și, cum s-ar zi-ce, coroana talentului. Unii pictori, nefiind în stare să compună ceva, pot copia în mod fidel și plăcut modelul real. Aceștia au succesul asigurat, numai să știe să prezinte modelul sub aspectul lui cel mai favorabil și să aibă priceperea de a-l îmbrăca cu haine care să-l avantajeze, fiind totodată și la modă. Dar, când

nu ești decât un biet pictor istorist, începător și foarte contestat, cum am onoarea să fiu eu, nu te poți lupta cu specialiștii. Vă mărturisesc că n-am studiat niciodată cu conștiinciozitate pliurile unei haine negre și trăsăturile unei anume fizionomii. Eu sunt un nefericit inventator de atitudini, de tipuri și de expresii. Toate astea trebuie să se supună subiectului meu, ideii mele, visului meu, dacă vreți. Dacă mi-ați permite să vă costumez după placul meu și să vă pun într-o compoziție născocită de mine... Ei bine, chiar și-așa, tot n-ar însemna nimic, n-ați fi dumneavoastră. N-ar fi un portret pe care să-l faceți cadou amantei... și cu atât mai puțin soției. Nici una, nici cealaltă nu v-ar recunoaște. Așadar, nu mă-ntrebați acum ce voi putea face totuși într-o bună zi, dacă, din întâmplare, voi ajunge un Rubens sau un Tițian, fiindcă atunci voi putea să rămân poet și creator, îmbrățișând în același timp fără efort și fără teamă viguroasă și impunătoare realitate. Din nefericire, nu e sigur c-o să ajung ceva mai mult decât un nebun sau un dobitoc. Citiți-i pe domnii care spun asta în foiletoanele lor.

Închipuie-ți, Thérèse, că nu i-am zis englezului meu niciun cuvânt din ceea ce-ți povestesc. E simplu când vorbești cu tine însuși, dar, din tot ce-aș fi putut să-i spun ca să mă scuz că nu pot să-i fac portretul, n-am găsit nimic util decât aceste câteva vorbe: „De ce naiba nu vă adresați domnișoarei Jacques?”

A scos de trei ori un „Oh!”, după care mi-a cerut adresa dumitale și a plecat fără să stea câtuși de puțin pe gânduri, lăsându-mă foarte confuz și foarte iritat că n-am putut să-mi termin disertația despre portret. Căci, în fine, buna mea Thérèse, dacă prostănacul ăsta de englez frumușel o să vină azi la dumneata, cum îl cred în stare, și-o să-ți repete tot ceea ce ți-am scris, adică tot ceea ce nu i-am spus, despre făcătorii de portrete și despre marii maeștri, ce-o să crezi despre ingratal dumitale prieten? Că te pune în rândul celor dintâi și că te consideră incapabilă să faci altceva decât portrete drăguțe apreciate de

toată lumea! Ah, draga mea prietenă, dac-ai fi auzit tot ceea ce i-am zis despre dumneata când a plecat!... O știi doar, știi că pentru mine nu ești domnișoara Jacques, cea care face portrete reușite foarte în vogă, ci un bărbat superior care s-a deghizat în femeie și care, fără să fi făcut vreodată Academia, ghicește și te face să ghicești un întreg corp și un întreg suflet într-un bust, întocmai ca marii sculptori ai Antichității și ca marii pictori ai Renașterii. Dar tac, știu că nu-ți place să-ți spun ce cred despre dumneata. Te prefaci că iei toate astea drept complimente. Ești foarte orgolioasă, Thérèse.

Azi sunt foarte melancolic, nu știu de ce. Am mâncat prost în dimineața asta... N-am mai mâncat niciodată atât de prost de când am bucătăreasă. Și apoi, nu se mai găsește tutun bun. Tutungeria te otrăvește. Și apoi, mi s-au adus niște cizme noi care nu-mi plac deloc... Și apoi, plouă... Și apoi, și apoi, ce știu eu? De ceva vreme, zilele sunt lungi ca niște zile de post, nu ți se pare? Nu, nu ți se pare. Dumneata nu cunoști proasta dispoziție, plăcerea care plictisește și plictisul care ametește, răul fără nume de care îți vorbeam seara trecută în salonașul ăla liliachiu în care aș vrea să fiu acum; căci am o zi groaznică pentru pictat și, neputând să pictez, mi-ar fi plăcut să te plictisesc cu conversația mea.

Așadar, n-o să te văd azi! Ai o familie insuportabilă care te fură celor mai încântători prieteni! O să fiu deci forțat în seara asta să fac vreo prostie sinistră!... Iată efectul bunătații dumitale față de mine, draga mea prietenă. Mă face să fiu atât de prost și atât de neînsemnat când nu te mai văd, încât trebuie neapărat să-mi înec amarul în desfrâu, cu riscul de a te scandaliza. Dar, fii liniștită, n-o să-ți povestesc cum mi-am petrecut seara.

Prietenul și servitorul tău,
Laurent

11 mai 183...

Domnului Laurent de Fauvel

Mai întâi, dragul meu Laurent, îți cer, dacă ai vreun strop de prietenie pentru mine, să nu faci prea des prostii care-ți dăunează sănătății. Pe toate celelalte, ți le permit. O să-mi ceri să-ți dau una ca exemplu și iată-mă în mare încurcătură, căci, într-adevăr, cunosc puține prostii care să nu fie vătămătoare. Rămâne de văzut ce-nțelegi dumneata prin prostie. Dacă e vorba de supeurile alea lungi de care-mi vorbeai mai deunăzi, cred că ele te omoară, și asta mă mâhnește profund. Pentru Dumnezeu, de ce distrugi în felul ăsta, de bună voie, o viață atât de prețioasă și de frumoasă? Dar nu vrei predici, așa că mă limitez la rugăminți.

Cât despre englezul tău, care e de fapt american, tocmai m-a vizitat și, fiindcă n-o să te văd nici în seara asta, nici mâine probabil, spre marele meu regret, trebuie să-ți spun c-ai greșit refuzând să-i faci portretul. Te-ar fi plătit scump ca ochii din cap, iar ochii din capul unui american ca Dick Palmer înseamnă multe bancnote de care ai nevoie tocmai ca să nu faci prostii, mai exact ca să nu te-apuci să joci cărți în speranța c-o să dea norocul peste tine, ceea ce nu li se-ntâmplă niciodată oamenilor cu imaginație, având în vedere că ei nu știu să joace, că pierd întotdeauna și că, după aceea, trebuie să-și întrebe imaginația cum să-și plătească datoriile, treabă pentru care prințesa asta nu se simte făcută și la care nu se-nhamă decât punând pe jar bietul trup în care locuiește.

Mă găsești foarte moralistă, nu-i așa? Mi-e totuna. De altfel, dacă privim chestiunea mai de sus, toate motivele pe care i le-ai dat americanului tău și mie nu fac doi bani. E posibil să nu știi să faci un portret, de fapt, e chiar sigur dacă trebuie să-l faci în condițiile succesului burghez, dar domnul Palmer

nu cerea nicidecum așa ceva. L-ai luat drept un amator și te-ai înșelat. Este un om cu judecată și gust, care se pricepe la pictură și care te admiră. Spune-mi dacă l-am primit bine! A venit la mine în lipsă de altceva mai bun, mi-am dat foarte bine seama de asta și i-am fost recunoscătoare. Prin urmare, l-am consolată, promițându-i c-o să fac tot posibilul ca să te conving să-l pictezi. O să vorbim așadar despre problema asta poimăine-seară, când am stabilit o întâlnire cu Palmer, ca să-i pledez cauza și ca să-ți smulgă promisiunea.

Acestea fiind zise, dragul meu Laurent, profită de faptul că n-o să mă vezi două zile și distrează-te cum știi tu mai bine. N-o să-ți fie greu, cunoști mulți oameni spirituali și ai pus piciorul în cea mai frumoasă lume. Eu nu sunt decât o bătrână moralizatoare care te iubește, te imploră să nu te culci târziu în fiecare noapte și te sfătuiește să nu faci excese și să nu abuzezi de nimic. N-ai acest drept: geniul obligă.

Prietena ta,
Thérèse Jacques

Domnișoarei Jacques

Draga mea Thérèse, peste două ore o să plec la o petrecere la țară cu prințul D... și contele de S... Din câte mi s-a spus, vor fi femei tinere și frumoase. Îți promit și-ți jur să nu fac prostii și să nu beau șampanie... fără să mi-o reproșez amarnic! Ce vrei?! Bineînțeles că mi-ar fi plăcut mai mult să-mi pierd vremea prin vastul dumitale atelier și să-ți îndrug verzi și uscate în salonașul liliachiu, dar, fiindcă ești în compania unei cohorțe de veri din provincie, cu siguranță nici n-o să bagi de seamă absența mea de poimăine: o să te bucuri de fermecătoria

muzicalitate a accentului anglo-american toată seara. Ah, îl cheamă Dick pe acest onorabil domn Palmer?! Eu credeam că Dick este diminutivul familiar de la Richard! E adevărat că, în materie de limbi, știu doar franceza.

Cât despre portret, să nu mai vorbim. Ești mult prea gri-julie, buna mea Thérèse, gândindu-te la interesele mele în detrimentul alor dumitale. Deși ai o clientelă frumoasă, știu că generozitatea ta nu-ți permite să fii bogată și că niscaiva bancnote în plus o să stea mult mai bine în mâinile dumitale decât într-ale mele. Dumneata le-ai folosi ca să faci niște oameni fericiți, în timp ce eu le-aș pierde la cărți, cum bine zici.

De altfel, niciodată n-am avut mai puțin chef să pictez decât acum. Pentru asta, îți trebuie două lucruri, pe care dumneata le ai, cugetarea și inspirația; pe primul, n-o să-l am niciodată, iar pe al doilea l-am avut deja. Prin urmare, sunt dezgustat de pictură ca de o bătrână nebună care m-a sleit de puteri, plimbându-mă peste câmpuri pe crupa slăbănoagă a calului ei apocaliptic. Văd bine ce-mi lipsește; nu-mi displace sfatul dumitale, n-am trăit încă îndeajuns, așa că plec pentru trei sau șapte zile cu doamna Realitate, întruchipată de mai multe nimfe din corpul de balet al Operei. Sper ca, la întoarcere, să fiu bărbatul monden cel mai desăvârșit, adică cel mai blazat și cel mai rezonabil.

Prietenul tău,
Laurent

I

Thérèse înțelese foarte bine, încă din primul moment, furia și gelozia care dictaseră acea scrisoare.

„Și totuși“, își zise ea, „nu e îndrăgostit de mine. Oh, nu, desigur! N-o să fie niciodată îndrăgostit de nimeni, iar de mine cu atât mai puțin.“

Și, în timp ce recitea scrisoarea și se gândea, Thérèse nu îndrăzni să se mintă singură, încercând să se convingă că Laurent n-ar fi în primejdie lângă ea.

„Dar ce? Ce pericol?“ își mai zicea. „Să sufere de un capriciu nesatisfăcut? Oare suferi mult pentru un capriciu? Eu una habar n-am. N-am avut niciodată așa ceva!“

Orologiul bătu ora cinci după-amiază. După ce puse scrisoarea în buzunar, Thérèse ceru să i se aducă pălăria, îi dădu liber servitorului pentru douăzeci și patru de ore, îi făcu niște recomandări speciale bătrânei ei slujnice devotate, Catherine, și urcă într-o birjă. După două ore, se întorcea cu o femeie micuță și zveltă, un pic încovoiată și cu fața acoperită de un voal – nici măcar birjarul nu-i văzu chipul. Se închise în cameră cu această persoană misterioasă, iar Catherine le servi o cină delicioasă. Thérèse o răsfăța și o servea pe însoțitoarea ei, care o privea cu atâta extaz și patimă, încât nici nu putea să mănânce.

În ceea ce-l privește, Laurent se pregătea pentru petrecerea anunțată; dar, când prințul D... veni să-l ia cu trăsura lui, Laurent îi zise că o afacere neprevăzută îl

reținea încă două ore la Paris și că avea să ajungă la casa de la țară pe înserat.

Laurent n-avea totuși nicio afacere. Se îmbrăcase cu o grabă febrilă. Își aranjase părul cu o grijă deosebită. Apoi își aruncase haina pe un fotoliu și își trecuse mâinile prin buclele prea simetrice ale părului, fără a se mai gândi la aspectul pe care putea să-l aibă. Se plimba prin atelier când repede, când încet. După ce prințul D... plecă, făcându-l să-i promită de zece ori că se va grăbi să plece și el, Laurent coborî scara în fugă pentru a-l ruga să-l aștepte și să-i spună că renunță la orice afacere pentru a-l urma; dar nu-l mai strigă și se duse în camera lui, unde se aruncă pe pat.

„De ce-mi închide ușa casei ei pentru două zile? Îmi ascunde ceva! Și, când îmi dă întâlnire a treia zi, e numai ca să mă facă să mă văd la ea cu un englez sau cu un american pe care nu-l cunosc! Dar bineînțeles că ea îl cunoaște pe acest Palmer, căruia-i spune pe numele mic! De ce mi-a cerut atunci individul adresa ei? E o minciună? Dar de ce m-ar minți? Nu sunt amantul lui Thérèse, n-am niciun drept asupra ei! Amantul lui Thérèse! Cu siguranță n-o să fiu niciodată. Să mă ferească Dumnezeu! O femeie care e cu cinci ani mai în vârstă decât mine, poate chiar cu mai mult! Cine știe ce vârstă are o femeie, și mai cu seamă aceasta, despre care nimeni nu știe nimic? Un trecut atât de misterios trebuie să ascundă vreo prostie enormă, poate o rușine bine mascată. Și totuși, este pudică, sau evlavioasă, sau filozoafă, cine poate ști? Vorbește despre toate cu imparțialitate, sau cu toleranță, sau cu detașare... De unde să știi ce crede, ce nu crede, ce vrea, ce iubește, sau măcar dacă e capabilă să iubească?“

Mercourt, un tânăr critic, prieten cu Laurent, intră în cameră.

— Știi că pleci la Montmorency, îi zise el. Așa că n-am venit decât să-ți cer o adresă, cea a domnișoarei Jacques.

Laurent tresări.

— Ce dracu' vrei tu de la domnișoara Jacques? răspunse el, prefăcându-se a căuta hârtie ca să-și ruleze o țigară.

— Eu? Nimic... Adică da! Aș vrea s-o cunosc; n-o știu decât din vedere și după reputație. Îți cer adresa ei pentru o persoană care vrea să fie pictată.

— O știi din vedere pe domnișoara Jacques?

— Zău așa! E foarte celebră acum, cine n-a remarcat-o? E făcută pentru așa ceva!

— Crezi?

— Ce, tu nu?

— Eu? Habar n-am. Țin mult la ea, așa că nu sunt în măsură să-mi dau cu părerea.

— Ții mult la ea?

— Da, vezi, o spun; ceea ce e o dovadă că nu-i fac curte.

— O vezi des?

— Câteodată.

— Așadar, ești prietenul ei... serios?

— Ei bine, da, oarecum... De ce râzi?

— Pentru că nu cred o iotă. La douăzeci și patru de ani, nu ești prietenul serios al unei femei... tinere și frumoase!

— Da' de unde! Nu e nici tânără, nici frumoasă cum spui. E o bună camaradă, deloc dezagreabilă la vedere, asta-i tot. Totuși, nu e genul meu și sunt nevoit să-i

iert faptul de a fi blondă. Nu-mi plac blondele decât în pictură.

— Nu e chiar atât de blondă! Are ochii de un negru plăcut, părul nu e nici șaten, nici blond, și și-l aranjează într-un mod neobișnuit. De altfel, îi stă bine așa, are aerul unui sfinx binevoitor.

— E drăguț ce spui, dar... se vede treaba că-ți plac femeile înalte!

— Nu e foarte înaltă, are picioare mici și mâini mici. E o femeie adevărată. Am studiat-o bine, fiindcă sunt îndrăgostit de ea.

— Ia te uită, ce idee ți-a venit!

— Nu-i așa că nu te deranjează, din moment ce, ca femeie, nu-ți place?

— Dragul meu, mi-ar plăcea dacă ar fi cum spui. În cazul ăsta, aș încerca să fiu în relații mai bune cu ea decât sunt acum. Dar n-o să mă-ndrăgostesc, așa ceva nu fac; în consecință, n-o să fiu gelos. Deci, dă-i înainte, dacă ți se pare o idee bună!

— Eu? Da, dacă se ivește ocazia; dar n-am timp s-o caut și, în definitiv, sunt ca tine, Laurent, prefer să am răbdare, având în vedere că sunt la o vârstă și dintr-o lume nu lipsite de plăcere... Dar, fiindcă vorbim de femeia asta și fiindcă o cunoști, spune-mi – și să știi că te-ntreb din pură curiozitate – e văduvă sau...

— Sau ce?

— Voiam să zic dacă e văduvă de amant sau de soț.

— Habar n-am.

— Imposibil!

— Pe cuvânt de onoare, n-am întrebat-o. Mi-e indiferent!

— Știi ce se spune?

- Nu, nu-mi pasă. Ce se spune?
- Vezi bine că-ți pasă! Se spune c-a fost măritată cu un bărbat bogat și cu titlu de noblețe.
- Măritată...
- Cum nu se poate mai măritată, în fața primarului și a preotului.
- Ce tâmpenie! În cazul ăsta, i-ar purta numele și titlul.
- Ah! Poftim! Aici e un mister. Când o să am timp, o să fac cercetări și-o să-ți spun ce-am aflat. Se spune că n-are niciun amant cunoscut, deși trăiește în mare libertate. De altfel, tu trebuie să știi asta, nu?
- Nu știu nimic despre așa ceva. Asta-i bună! Ce, crezi că-mi petrec viața observând și interogând femeile? Eu nu sunt un pierde-vară ca tine! Viața mi se pare foarte scurtă ca să trăiești și să lucrezi.
- De trăit... nu zic nu. Se pare că trăiești din plin. Cât despre lucrat... Se spune că nu pictezi destul. Ia să vedem, ce ai acolo? Lasă-mă să mă uit!
- Nu, nu-i nimic, n-am început nimic aici.
- Ba da: capul ăsta... ei drăcie, e foarte frumos! Lasă-mă să văd sau o să te vorbesc de rău la viitorul meu *salon*.
- Ești în stare!
- Da, când o meriți. Dar capul ăsta e superb, e pur și simplu admirabil. Ce-o să fie?
- Crezi că știu?
- Vrei să-ți spun eu?
- Mi-ai face plăcere.
- Fă o sibilă. Îi pictezi părul cum vrei, asta nu te obligă la nimic.
- Ia te uită, e o idee!

— În plus, nu compromiți persoana cu care seamănă.

— Seamănă cu cineva?

— Zău așa! Nu face glume proaste, crezi că n-o recunosc? Haide, monșer, ai vrut să-ți bați joc de mine din moment ce negi totul, chiar și lucrurile cele mai simple. Ești amantul acestui chip!

— Dovada e că plec la Montmorency! zise Laurent cu răceală, luându-și pălăria.

— Asta nu te-mpiedică! răspunse Mercourt.

Laurent ieși, iar Mercourt, care coborâse împreună cu el, îl văzu urcând într-o trăsură închiriată. Numai că Laurent ceru să fie dus în Bois de Boulogne, unde cină singur într-o micuță cafenea și de unde se întoarse la căderea nopții, pe jos, pierdut în visare.

Pe atunci, pădurea Boulogne nu era ce e astăzi. Era mai neîngrijită, mai încâlcită, mai misterioasă și mai sălbatică: puteai să visezi în ea.

Zona Champs-Élysées, mai puțin luxoasă și mai puțin aglomerată decât astăzi, avea cartiere noi în care încă mai puteai să închiriezi ieftin case mici, cu grădini micuțe și foarte intime. Aici puteai să trăiești și să lucrezi.

Într-una dintre acele căsuțe albe și curate, în mijlocul tufelor de liliac înflorit și dincolo de un gard viu de păducel închis printr-o barieră vopsită în verde, locuia Thérèse. Era luna mai. Vremea era splendidă. Cum ajunsese Laurent, la ora nouă seara, în spatele aceluiași gard viu, pe strada pustie și neterminată pe care feli-narele nu fuseseră încă instalate și pe marginile căreia încă mai creșteau urzici și buruieni, nici el n-ar fi putut să explice.

Gardul era foarte gros și Laurent îi dădu ocol fără zgomot, fără să vadă nimic altceva decât frunze ușor aurite de o lumină despre care presupuse că vine din grădină, de la o lampă așezată pe o măsuță la care avea el obiceiul să fumeze când își petrecea seara la Thérèse. Așadar, se fuma în grădină? Sau se bea ceai, așa cum se întâmpla uneori? Dar Thérèse îl anunțase pe Laurent că așteaptă o familie numeroasă din provincie, iar el n-auzea decât șușoteala misterioasă a două voci, dintre care una i se păru a fi a ei. Cealaltă vorbea foarte încet: era oare vocea unui bărbat?

Laurent ascultă cu senzația că are niște țuuituri în ureche, până când în sfârșit auzi sau crezu că aude aceste cuvinte spuse de Thérèse:

— Ce mă interesează toate astea? Nu mai am decât o iubire pe lume, pe dumneata!

„Acum“, își zise Laurent, părăsind în grabă străduța pustie și revenind pe șoseaua zgomotoasă din Champs-Élysées, „m-am liniștit. Are un amant! De fapt, nu era obligată să-mi mărturisească lucrul ăsta... Dar nici nu era obligată să vorbească de fiecare dată în așa fel încât să mă facă să cred că nu e și nu vrea să fie a nimănui. E o femeie la fel ca celelalte: simte nevoia de a minți înaintea de toate. Ce-mi pasă? Totuși, n-aș fi crezut! Și chiar trebuie să fi fost cam pornit împotriva ei, deși n-am vrut să recunosc, din moment ce am tras cu urechea, făcând cel mai odios lucru din lume, atunci când nu e făcut de un bărbat gelos! Nici nu pot să regret prea mult, fiindcă asta mă salvează de la o mare nenorocire și de la o mare păcăleală: aceea de a dori o femeie care n-are nimic mai dezirabil decât oricare alta, nici măcar sinceritatea.“